

การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนด้วยการผลิตข้าวซ้อมมือ : กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร บ้าน โลกอิฐ-โคกใน หมู่ 2 ตำบลพร่อน อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา

จามจรี จุลพุด

อภิญา บุรีศรี

บทคัดย่อภาษาไทย

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพรวมของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บ้าน โลกอิฐ-โคกใน เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้าน โลกอิฐ-โคกใน เพื่อศึกษาความคิดของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้าน โลกอิฐ-โคกใน เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษากิจกรรมการรวมกลุ่มของกลุ่มแม่บ้าน ในการผลิตข้าวซ้อมมือ และเพื่อศึกษาแนวคิดของบุคคลสำคัญในท้องถิ่นระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด อันที่จะแสวงหาแนวทางสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้าน โลกอิฐ-โคกใน ผลิตข้าวซ้อมมือ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ควบคู่กันไป ผู้วิจัยประสานกับทางนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพร่อน และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้าน โลกอิฐ-โคกใน หมู่ 2 ตำบลพร่อน อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดนครราชสีมา เพื่อสะดวกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้การเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 4 ฉบับ ผู้วิจัยเข้าไปสัมภาษณ์ และสนทนากับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มบุคคลสำคัญในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกันอย่างต่อเนื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ และการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจในกระบวนการผลิตข้าวซ้อมมือ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ จนกลายมาเป็นอาชีพสำคัญ ตลอดจนพัฒนาองค์กรธุรกิจทำให้เกิดความร่วมมือผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอื่น ๆ ในการพัฒนาเศรษฐกิจของตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือ สมาชิกทั้งหมดเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 39-48 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก และมีการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทำสวน เป็นอาชีพเสริม มีที่ดินของตนเองเฉลี่ย 1-5 ไร่ และใช้ที่ดินของตนเองในการประกอบอาชีพ สภาพการทำงานในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อม

มือ ส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ ที่ทำเป็นประจำเพียงบางหน้าที่ เช่น สมาชิกบางคนทำหน้าที่ร้อนข้าวซ้อมมือ บางคนทำหน้าที่ตำ เป็นต้น มีสมาชิกเพียง 2-5 คน ที่ทำได้ทุกหน้าที่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน สามารถผลิตข้าวซ้อมมือได้เฉลี่ยวันละ 80 ถุง ขายได้เฉลี่ย วันละ 40-50 ถุง หรือตามปริมาณการสั่งซื้อของลูกค้า ทำให้มีรายได้จากการจำหน่ายข้าวซ้อมมือเฉลี่ย วันละ 120 บาท ใช้เวลาทำงานวันละ 4 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3-4 วัน

กรรมวิธีในการผลิตข้าวซ้อมมือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจะรับซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิกในกลุ่มหรือชาวบ้านในหมู่บ้าน ราคาโคกอิฐ-โคกใน 19 บาท จากนั้นจึงนำข้าวเปลือกที่ผ่านการทำความสะอาดโดยการร้อนเอาเมล็ดข้าวลึบ และสิ่งเจือปนออกมาตากแดด 1 แดด เพื่อลดความชื้นจนเมล็ดข้าวแห้งเหมาะสำหรับนำไปสี นำข้าวเปลือกไปสีด้วยเครื่องสีข้าว จะได้ข้าวสารที่ปนด้วยแกลบและกาบข้าว นำข้าวสารใส่กระด้งฟัด แล้วโรยโดยใช้ลมเป่าให้แกลบออก และนำข้าวสารไปร่อนในกระด้งอีกครั้ง เพื่อให้กากข้าวออก จึงนำข้าวสารไปตำด้วยครกกระเดื่อง โดยการเหยียบครกกระเดื่อง จำนวน 350 ครั้งต่อการตำ 1 ครก นำข้าวสารที่ได้ไปร่อนด้วยมุ้งตาข่ายพลาสติกเพื่อแยกส่วนที่เป็นรำข้าวออก ก่อนนำไปบรรจุถุง แล้วนำมาปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลไฟฟ้า หรือปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลสูญญากาศ

ความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความประหยัด ความเป็นอยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีอาชีพเสริมนอกจากการทำนา คือปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทำสวน โดยใช้ที่ดินของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยอาศัยการพึ่งพาตนเองไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และมีการจัดกิจกรรมการร่วมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ และสร้างความสามัคคีในชุมชน

แนวคิดของบุคคลสำคัญในท้องถิ่นเกี่ยวกับการสนับสนุนเรื่องตลาด หรือการจัดจำหน่ายข้าวซ้อมมือ พบว่า สถานที่จัดจำหน่ายข้าวซ้อมมือ ในช่วงเริ่มแรกควรมีการจัดจำหน่ายร้านค้าภายในหมู่บ้าน ร้านสะดวกซื้อ หรือจัดศูนย์แสดงสินค้าเศรษฐกิจชุมชน ร้านขายสินค้าในตัวเมือง ออกร้านจำหน่ายในงานประเพณีต่าง ๆ งานแสดงสินค้าซึ่งทางจังหวัดจัดขึ้น เช่น งานของดีเมืองนราธิวาส เป็นต้น สถานที่จำหน่ายของฝากของที่ระลึก และขยายตลาดเพิ่มขึ้นให้สามารถจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำ จนถึงส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซีย และด้านการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เป็นอาชีพที่มั่นคงของชุมชนต่อไป